

Az oválokról készült legtöbb megfigyelést amatőrök készítették. Jó lenne, ha mi is csatlakoznánk hozzájuk, hiszen aki vérbeli bolygóészlelő, az nem mehet el szóttlanul ezen érdekes és igazán amatőrhez méltó észlelési objektumok mellett.

Irodalom:

R.E. Wend: Jupiter, az aktiv bolygó /ford.Szentmártoni Béla/

M. Falorni, E. Ignesti, L. Pansecchi, P. SenigalliesI: Systematic observations of Jupiter Apparition 1968-69. Estratto dalla "Memoire della Societá Astronomica Italiana" Vol.XLII Fasc.,1.1971.Pogg.33-56 Firenze.

K. Strassmeier: Jupiter 1976/77. AJC. 1977.Wien.

T. Gehrels: JUPITER II. /oroszul/ Mup Mockba 1979.

Gombos Gábor
Pécs

.....

N A P - 1980. december

/ Összeállította: Iskum József/

<u>Észlelők:</u>	<u>Észl./v/</u>	<u>Műszer:</u>	<u>Mód:</u>
Berczik Péter /Csap,SZOVJETUNIÓ/	3	16T, 6L	v,r
Czibalmos László /Satu-Mare, ROMÁNIA/	6	5L	pr
Csiba Márton /Dunaujváros/	5	8L	tá
Gombos Mátyás /Debrecen/	12	3L	v,r
Hardi Ferenc /Tapolca/	4	3L	v,r
Horváth Tibor /Hegyhátsál/	2	4L	v
Iskum József /Budapest/	5	6.3L	pr,tá
Jenei Péter /Almásfüzitő/	1	10T	v
Juracskó András /Zalaegerszeg/	8	8T	v,r
Kóbor József /Pécs/	1	6L	v,r
Kocsis Antal /Balatonkenese/	4	15T	v,r
Kren Gusztáv /Zagreb,JUGOSZLAVIA/	4	13L	pr
Kucsera Károly /Környe/	11	25T	v,r

<u>Észlelők:</u>	<u>Észl./v/</u>	<u>Műszer:</u>	<u>Mód:</u>
Mojdisz István /Békéscsaba/	2	6.3L	v
Nagy Zoltán /Szeged/	2	10T	v
Papp János /Budapest/	1	4L	v
Péli Edit /Békéscsaba/	3	6.3L	v
Póczek Antal /Nádasd/	4	4L	v,r
Ravasz Bálint /Gyopárosfürdő/	4	5L	pr,r
Szógyéni Péter /Kaposvár/	4	6L	v
Tomasovszky László /Budapest/	3	20L	pr
Zalezsák Tamás /Pécs/	4	15T	v,r
<u>22 észlelő:</u>		108	

Naptevékenység - 1980 december

Decemberben meglepően sok derült nap volt, főleg 10. és 30-a körül; ez kedvezett a megfigyelőknek is. Sokan készítettek részletrajzot is. A legtöbb megfigyelés a 13/14-i hétvégén és az év 3 utolsó napján történt. Szinte óráról órára! A többi 14 napra csak 1-2 észlelés jutott.

13-ig az aktivitás alacsony, mintegy 5-7 AA volt. A hónap többi napján 10-12 AA volt látható, 24-én 16 AA és 25-én 14 AA csúccsal. A fáklya-aktivitás alacsonyabb volt, több esetben nem minden AA körül látszóttak. A kisebbek haloszerűek voltak, a többi szakadozott, szemcsés típusu.

A múlt hónapban leirt, 18-án -10 fokon nyugvó AA december 3-án visszatért mint I-típusú monopolár folt, 8-ig. 9-én pórushalmaz bujik elő mögötte. 12-én nyugszik változatlanul, -15 fokon. A múlt hónap utolsó nap leirt monopolár foltja most 10-én visszatér -17 fokon, I-típusú pórusok által követve. 14-én PU határolja a pórusokat is. 15-én még egy folt kifejlődik, D-típusú lesz, de még kis méreteekkel. 21-én ismét csak I-típusú és 24-én nyugszik.

Az első észlelt nap 5-e. A NY-i oldalon látható két nagyobb AA kb. -10 fokon: egy 180 ezer km hosszú, 4 AC-ju lánc; s kb. 20 fokon egy F-típusú tömör AA. Az AA-lánc

érdekes módon ugyanolyannak látszik 25 cm és 3 cm átmérőjű távcsövön is. 11:30-kor a két AC U-körűli belsejét fényes fáklya árasztja el. 14:00-ra itt a kettős U között a folt kettéválik. 7-én az 1. és 4. AC változatlan, a 3. megnő, míg a 2. már 3 darabra szakad. 41 U számolható benne 6.3 cm L-el. 8-án teljesen a peremre ér, pórusok eltűnnek, a PU-s foltok egyszerűsödnek. 9-én még látható a 3. és 4. AC, majd nyugszik. 24-én visszatér -8 fokon mint jól fejlett, H-típusu AA, 14 U-val. 25-én jobban látható, F2-típusu AA. Mindkét pólus szabálytalan, összetett U-val. 29-re szabadszemes, ekkor éri el a CM-et. Megint 4 AC-ra tagozódik, 1-2. AC továbbra is az előző F-típusu AA, 3. AC több folt halmaza és a 4. AC egy pórushalmaz. Az AA hossza kb. 200 ezer km. 14:00-kor a vezetőfolt U-ja D-i oldalában egy sötétebb "lyuk" keletkezik, fényes gyűrűvel övezve.

30-án a foltok közti teret elárasztják a pórusok, a PU-k is sok U-t tartalmaznak. A 2. AC-ből kialakult egy szabályos szélű PU-folt, NY-i felében 3 nagyobb U, É/D irányban sorakozva, a K-i felében pedig kisebb U-sor. "A PU cellás szerkezetű, a tiszta látásnál a cellák falai mintha pórusokra bomlanának. 9:55-kor fénylés a legészakibb PU-cellában. 10:15-re alig fényesebb a fotoszféránál. Itt a PU-cellák számai megszűnnek." Ezt az érdekes leírást és értékes megfigyelést Kóbor József készítette. Ebből is látszik, hogy a leírás is lehet olyan értékes mint a rajz, ha a részletek túl bonyolultak rajz-készségünknek. 31-re a foltok kisebbedtek, a pórusok száma csökkent.

Az 5-i F-típusu AA 7-én csak kis I-típusu s nyugszik. De visszatér 24-én változatlanul. 25-én két foltból áll már. 29-ére a monopolár folt megmarad, de mögötte kialakul egy D-típusu AA, oly közel, hogy a kettőt 1 AA-nak kell venni. 30-án a vezető folt befűződik 2 U-ja között, míg a követő rész C-típusura romlik. Két óra után a befűződés abbamarad és az egyik U eltűnik. 31-én újra monopolár folt és C-típusu követő.

A 8-án kelt AA 9-én C-, 12-én D-típusu, 13-án a CM-en

+14 fokon; U-i száma 77. Világos PÜ-ja "cakkos" szélű, a vezető U-jába 4 águ fényes hidak hatolnak, karmokra emlékeztetve. A követő U-jában szintén fényes "S"-alaku hid 10:00-kor. Délben már semmi nyoma a fénylésnek. 13:30-ra a követő U-i köralakba rendeződnek. 14-én a két folt egymás felé terjeszkedik, kanyargós PU-lábak nőnek. 15-én a "lábak" találkoznak és egyetlen PU határolja az egészet, kacskarin-gós, elnyúlt "amőbaként". 19-én nyugszik újra szétszakadva.

12-én kelt +2 fokon egy óriás AA. 13-án F4-típusu, vi-lágos PU, tele fehér hosszúkás öblökkel a szélszerkezet men-tén is. A nagyobb U-k rücskösek, számuk az egész AA-ban 57. Szorosan alatta egy terjedelmes D-típusu AA, két távoli pó-lus között rengeteg töredék és pórus /+10 fok/. A nagy folt-komplexum szabadszemes, átmérője 50 ezer km. 14-én 9:30-kor szétválasztja egy széles hid, de egy óra múlva ismét együtt a folt. 15-én hidak széthasogatják 4-5 részre, szabálytalan határokkal és U-szerkezettel. 17-én újra egyben, kissé gör-bült a folt, egy nagyobb U-val a NY-i felében. 19-re nem so-kat változik. 21-re csökken a mérete, 5 darabra szakadt. 23-án nyugszik, mint szabálytalan H-típusu AA. Az őt szoro-san követő AA 21-re pórushalmaz, majd elhal. 24-én 16 AA van a korongon. Ennek fele monopolár folt, 4 pórushalmaz, 2 D-, 1 C- és egy E-típusu AA. Kicsiny méretek dominálnak. -26 fo-kon I-, +27 fokon I-, +30 fokon D-típusu AA tartózkodik nagy szélességeken. A hó végi sok AA ezekből tevődik össze. Szé-pen zárult az év utolsó napja is!

A decemberi naptevékenység összegezése:

Észlelt AA-k száma:	187
Észlelési napok száma:	19
M D F:	9,84
Fáklya-MDF:	7,44

A Nap-rovatban rendszeresen használt rövidítések:

U = umbra, PU = penumbra, CM = központi meridián,
AA = aktiv terület; AC = aktivitási centrum;
MDF = átlagos napi gyakoriság.

Észlelési módnál: v = vizuális, f = fotografikus,
r = részletrajzok, tá = táblázatos adatok; pr=pro-jekciós, Ha = hidrogénalfa szűrővel készült.